

Biuro Fundacji
Biuro i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
7-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 370502736
KRS 0000041692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

MEMORIAL
General Marii Wittek

ZO 141 AK
OKr. Poznań

Materialy przekazane
M. Krzyżakowi
szlak Poznań

++
SURMA Monika
zd. Krzyśko
ps. "Zoska" "Mira"

3740/USK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 3740/WSK
SURMA Monika, z d. KRAJSKO
ps. „Zotła”, „Mina”

I/1. Relacja ✓ k. 1, s. 1

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ k. 8, s. 1-9

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora ✓ k. 2, s. 1-2

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne —

IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie *brak*

I/1, Relacja

- Biogram M. Suwmy, [b.d.], mpś, kopia, k-1, s.1.
Przygot. do fundacji H. Nowicka, 1998.

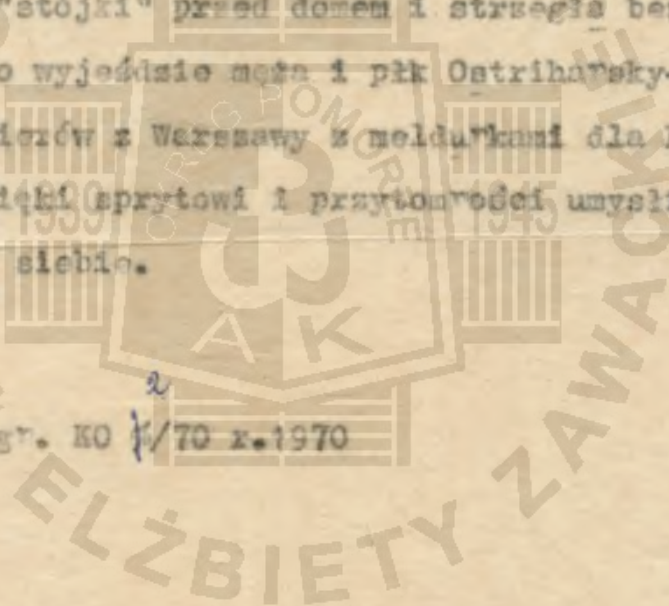

V
18
10
W
L
L
L
u

SURMA Morika, pseud. "Zośka" córka Jara Kraysko i Teodorji s Strichów, żona pierwszego kierownika Związku Odwetu przy Komendzie Poznańskiego Okręgu AK. Ur. 20.IV.1902 r. w Oberwikach. Wykształcenie średnie. Została zwerbowana do konspiracji przez swego męża Czesława już w październiku 1939 r. Działała jako łączniczka w Związku Odwetu pod kierownictwem najpierw jej męża, a po jego przymusowej ucieczce do Warszawy, dr. Fr. Witaska. Ich mieszkanie było lokalem kontaktowym również później kiedy Komenda Poznańskiego Okręgu AK objął płk Rudolf Ostrowski. Odbывwały się w nim narady, zaprzysiężenia nowych członków konspiracji. Morika S., pełniąc w czasie wojny pracę dozorczyńi domu spełniała rolę "stójki" przed domem i strzegła bezpieczeństwa konspiratorów. Po wyjeździe męża i płk Ostrowski-ego nadal przyjmowała kurierów z Warszawy z meldunkami dla Bernarda Łamaszewskiego. Dzięki sprytności i przytomności umyślnie potrafiła browić i rzyć i siebie.

Bibliografia:

OKBZH, Poznań, sygn. KO 1/70 z. 1970

I/2 Dokumenty

- Oświadczenie - w miejsce przyseczenia sądowego B. Łamaszewskiego - Wolskiego, Poznań 1970, mps, rkps, kopia, k. 3, s. 1-3
- Opinię Komisji Historycznej przy Zarządzie Okręgu ZBoWiD, Poznań 1970, mps, rkps, kopia, k. 2, s. 4-5.
- Oświadczenie świadka H. Prębisz-Smorawiniskiej, Poznań 1977, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 6.
- Orzeczenie komisji weryfikacyjnej ŚZ ZAK Okręg Wielkopolska, Poznań 1990, mps, rkps, kopia, k. 1, s. 7.
- Deklaracja uczestnictwa w Stowarzyszeniu Sotniery AK, [b.d.], mps, rkps, kopia, k. 1, s. 8-9

1

1/21

Poznań, dnia 13 października 1970 roku

O ś w i a d c z e n i e
- w miejsce przyrzeczenia sądowego -

W sprawie byłego żołnierza Polskiego Ruchu Oporu w czasie okupacji Moniki S u r m y /Surma/, pseudonim "Mira", ur. 20.IV.1902 w Obornikach, Wojew. Poznańskie, świadom konsekwencji prawnych z art. 140 kk niniejszym oświadczam co następuje :

Działając od drugiej połowy m. listopada 1939 roku na terenie miasta Poznania w organizacji podziemnej "Wielkopolska Organizacja Wojskowa" /WOW/ stykałem się często ze znanym mi osobiście jeszcze z okresu międzywojennego por. rez. Czesławem Surmą, ps. "Blondasek", ur. 1906 r. w Połajewie, Poznańskie, prowadzącym działalność dywersyjną. Monika Surma jest wdową po por. Surmie/zginął w grudniu 1943r z rąk okupanta-Gestapo w Warszawie jako wyjątkowo ofiarny żołnierz AK/. W czasie późniejszych kontaktów dowiedziałem się, że por. Surma posiada kontakty z oficerami ZWZ /Związku Walki Zbrojnej/ przybyłymi do Poznania z Warszawy. Za jego namową, jak również i za namową ---- kpt. rez. Antoniego Wiśniewskiego, pseudonim "Grubski", a z kolei ps. "A-14", z KG ZWZ, Oddz. II, pełniącego ówczasnie funkcję Szefa wywiadu na Wybrzeże, część Poznańskiego, Niemcy Zachodnie i Centralne - przystąpiłem także do ZWZ, pełniąc z ramienia tej Organizacji funkcję wywiadowcy /oficera dywersyjnego wywiadu/ na terenie "DWM" w Poznaniu z zadaniem zorganizowania komórki wywiadu dywersyjnego ZWZ, i co też nastąpiło. Podlegałem służbowo bezpośrednio kpt. Antoniemu Wiśniewskiemu, o pseudonimie i przydziale jak wzmiankowano wyżej. Dodam tu jeszcze, że kpt Wiśniewski był oficerem przedwojennej Ekspozytury Nr 3 na Pomorzu.- W czasie dalszych moich kontaktów z por. Surmą zostałem z udziałem kpt. "Grubskiego" przedstawiony przez por. Surmę pułkownikowi "Schulzowi". Dopiero po wojnie udało mi się zidentyfikować płka "Schulza" jako pułkownika Rudolfa Ostryhańskiego Komendanta Poznańskiego Okręgu ZWZ. Poznałem wówczas oficera wywiadu dywersyjnego KG ZWZ mjr Franciszka Pawełę, pseud. "Jarociński". Również przez por. Surmę zostałem wtenczas przedstawiony kpt "Pomianowi" /kpt Kmiotek, pierwotnie Komendant WOW, a następnie - po połączeniu się organizacji wojskowych, o ile mnie pamięć nie myli: grudzień 1939 - Zastępca Komendanta WOZZ/ oraz majorowi "Szeliidze" /w tym wypadku nie pamiętam już o kogo tu chodziło, w każdym bądź razie żołnierz ten odgrywał wówczas ważną rolę w życiu Armii Podziemnej na terenie Poznańskiego/.-----

Wszystkie kontakty z wyżej wymienionymi ludźmi, żołnierzami znanych już organizacji wojskowych odbywały się przeważnie w lokalu konspiracyjnym w Poznaniu przy ulicy Czesława 11 m1 /ówczasnie: "Gudrunstrasse"/. Dysponentką tego lokalu była obyw. Monika S u r m a, pseudonim "Mira", zaprzysiężony łącznik ZWZ. Wiosną 1940 roku por. Surma z polecenia płka "Schulza"-Ostryhańskiego objął funkcję kierownika dywersji ZWZ w Poznaniu. Wewnętrzna organizacja dywersyjna ZWZ występowała wówczas pod nazwą "Związek Odwetu". W tej właśnie organizacji była łączniczką Monika Surmowa, ps. "Mira". Dodam tu jeszcze, że w czasie częstych rozmów z por. Surmą dowiedziałem się, że był on już w r. 1938 /dokładnej daty nie znam/ zaprzysiężony przez Generała Knoll-Kowanackiego, Dowódcy DOK VII do planowanej przez dowództwo WP na wypadek zajęcia kraju sieci dywersji pozafrontowej. W tej sieci była zaprzysię-

1/2/2

żonym żołnierzem także obyw. Monika Surmowa. W świetle wypowiedzi porucznika Surmy "Sieć Dywersji Pozafrontowej" nie została właściwie wykorzystana przez WP ze względu na zbyt wczesne zerwanie łączności z kierownictwem Sieci. Por. Surma podkreślił również, że do tej "Sieci" byli zaprzysiężeni, zaprzysiężani Polacy posiadający przeszkolenie sapersko-minerskie nabyte na specjalnych kursach organizowanych jeszcze przed wojną. Z uwagi zaś na tajność akcji do "Sieci Dywersji Pozafrontowej" były zaprzysiężane także żony przynależnych do "Sieci" żołnierzy, a które /żony/ planowano wykorzystać jako łączniczki.-

Z kolei w maju 1941r. obyw. Monika Surma objęła funkcję łączniczki "Związku Odwetu" z dowództwem Inspektoratu Rejonowego ZWZ w Poznaniu. Dostarczała meldunki od płka Jana Namysła, pseudo "Schmidt" do kierownictwa "Związku Odwetu" /ZO/. Utrzymywała także kontakt z Szefem Działu Sanitarnego "Związku Odwetu" dr Franciszkiem Witaszkiem, pseudo-nim "Warta". Monika Surmowa wielokrotnie pełniła także warty ubezpieczające przy lokalach konspiracyjnych w czasie narad organizacyjnych. względnie też w czasie zaprzysiężania jakiegoś żołnierza do "ZO", "WOW" "ZWZ" /dr Witaszka zaprzysiężono właśnie w lokalu obyw. Surmowej/. ---

Po oddelegowaniu por. Surmy przez płka "Schulza" do Warszawy do dalszej działalności dywersyjnej na terenie ZWZ /czerwiec 1941r/ obyw. Monika Surmowa nadal pełniła funkcję łączniczki aż do czasów niezwykle trudnych dla "Podziemia wojskowego" Wielkopolskiego - do roku 1943. W tymże czasie /rok 1943/ w czasie moich przyjazdów na polecenie KG AK /ZWZ/ w sprawach wywiadowczych dla Wywiadu dywersyjnego do Poznania obyw. Surma była łączniczką pomiędzy mną a żołnierzami tej zorganizowanej przeze mnie komórki wywiadu dywersyjnego na terenie "DWM" /Deutsche Waffen- und Munitionsfabriken AG/ jak np. Wincentym Budzyńskim ps. "Buda", Antonim Cwojdzinśkim ps. "Wawrzyn" i innymi.-

Obyw. Monika Surma natenczas bardzo ofiarnie pracując w naszych Szeregach - dobrze przysłużyła się tej wielkiej sprawie wyzwolenia, a przede wszystkim walki z najeźdźcą hitlerowskim.-

Oświadczenie niniejsze składam jako były oficer Wywiadu dywersyjnego WOW i ZWZ/AK/ oraz jako zweryfikowany uczestnik Polskiego Ruchu Oporu, zweryfikowany najpierw przez b. Związek Uczestników Walki Zbrojnej o Niepodległość i Demokrację 1939-1945 w Poznaniu a następnie przez Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Poznaniu /ZBoWiD/. Legitym.czk. Nr 294080.-

Zaświadczenie wydaje się obyw. Monice Surmie, zamieszkałej w Poznaniu jak zapodano wyżej, celem przedłożenia władzom i urzędom/a w tym i ZUS/ oraz Związkowi Bojowników o Wolność i Demokrację w Poznaniu.-

Monika Surma
Hij

Stanisław Głuchowski
Pracownik, Sek. I, P.O. 1
Włocławek

Wzrost i inne odpisy
[Signature]

ze zgodności z oryginałem
Poznań, 29.03.1990
[Signature]

Państwowe Biuro Notarialne
w Poznaniu, ul. Młyńska 1a
Tel. 562-37 i 538-31 do 33
Skrytka pocztowa 178 .

7929 /70

Numer repertorium. A.I.

Poświadczam, że drugostronny podpis złożył własnoręcznie w mojej obecności w Państwowym Biurze Notarialnym w Poznaniu :- - - - -

Bernard Łamaszewski- Wolaki, syn Marcina i Seweryny, zamieszkały w Poznaniu przy ulicy Chociszewskiego nr 36 m.5, którego tożsamość ustaliłam na podstawie okazanego dowodu osobistego, wydanego za numerem FW 6846465.- - - - -

Pobrane następujące opłaty :- - - - -

- a/ skarbową z § 12 rozporządzenia o opłatach skarbowych. . .10,-zł
- b/ notarialną z § 21 rozporządzenia o opłatach notarialnych.10,-zł
- razem: 20,-zł

Poznań, dnia czternastego października tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego roku /14.10,1970/.

Wanda Lisz
notariusz

za zgodności z oryginałem
Wanda Lisz
Poznań, 29.03.1990

Poznań, dnia 18 listopada 1970r

I/2/4

O p i n i a

Komisji Historycznej przy Zarządzie Okręgu ZBoWiD w Poznaniu
w sprawie wniosku kol. Moniki Surmy o przyjęcie na członka swyczajne-
go organizacji.

Na podstawie dokumentacji własnej, materiałów Okręgowej Komisji
Badania Zbrodni Hitlerowskich w Poznaniu/Sygn. OKP Ko.2/70/ oraz wspar-
nień ppłk Rudolfa Ostrihansk'ego, byłego komendanta okręgowego ZWZ w
Poznaniu Komisja stwierdza:

1. Zarówno ppor. rez Czesław Surma ps. "Marian" "Blondas" "Rogoziń-
ski" "Korzeniowski" /zginął w 1943r. na terenie Warszawy w szere-
gach Kedywu AK/, jak i jego żona Monika Surma ps. "Zosia" "Mi-
ra" byli żołnierzami ZWZ w Poznaniu. Działalność w Poznańskim
Ruchu Oporu podjęli w listopadzie 1939r. w ramach Tajnej Pol-
skiej Organizacji Wojskowej/TPOW/, następnie WOW i WOZZ.
Od marca 1940r. ppor. Cz. Surma dowodził Związkiem Odwetu przy
Komendzie Okręgowej ZWZ w Poznaniu. Funkcję tą pełnił do dnia
21 czerwca 1941r., przekazując ją następnie w ręce dr Franciszka
Witaszka ps. "Warta". Monika Surmowa pełniła w tym czasie
funkcję łączniczki pomiędzy KO ZWZ, a swym mężem. W marcu 1941r.
do września 1941r. Surmowa pod ps. "Mira" była łączniczką inspek-
tora rejonowego ZWZ w Poznaniu ppłk Jana Namysza. Utrzymywała
także z ramienia ZO kontakty z szefem sztabu KO ZWZ mjr Szcze-
panem Łukowiczem. Po rozbiciu w jesieni 1941r. sztabu KO ZWZ
do wiosny 1943r. Surmowa była oddelegowana do pracy charytatyw-
nej prowadzonej przez ZWZ/AK w Poznaniu. Podlegała wtedy Hali-
nie Smorawińskiej. Ze względu na małe dzieci po kolejnej próbie
zatrzymania jej męża w Warszawie przez gestapo organizacja zw-
niża ją z obowiązków służbowych. Do końca okupacji mieszkała
w Poznaniu.

2. Do pracy konspiracyjnej oboje Surmowie zostali wytypowani już
przed wybuchem wojny przez Inspektora PW przy DOK VII mjr.

Wincentego Wierzejewskiego. Z tej racji ppor Cz. Surma został odpo-
wiednio przeszkolony oraz zaprzysiężony. Surmowej powierzono wtedy maga-
zyn materiałów zapalających i saperskich.

3. ppor. Cz. Surma był nadto działaczem drużyny harcerskiej, Wilki Mor-
skie w Poznaniu. Był zatrudniony w czasie pobytu w Poznaniu w firmie
"Smółwit" przy ul. Mostowej w charakterze głównego księgowego.

Tę samą funkcję pełnił w tych zakładach w okresie okupacji do czasu
wyjazdu do Warszawy. Z pracowników tej firmy zorganizował w okresie
okupacji grupę łączności KO ZWZ. Do czasu swej śmierci był dwukrot-
nie awansowany w szeregach ZWZ/AK.

Związek Bojowników
o Wolność i Demokrację
Zarząd Okręgu
Komisja Historyczna
Poznań, ul. Alfreda Lampe 16

Za Komisję Historyczną

Przewodniczący: *Lisowski*
Hoskiwara *Hoskiwara*

Poznań, dnia 21.XI.1970r.

Lisowski
r. Ludwik Gomoła

Opr. MW.

Wyk. 2 egz.

ARCHIWUM
Zespół <i>12</i>
Sygnatura <i>98</i>

2 a zgodność z oryginałem

Poznań, 29.03.1995

Novak

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową od do stycznia 1940 r. do 3 czerwca 1943 r.
obozu w Białymostku, w czasie którego przebywałem w obozie w Żelaznym, a następnie w obozie w Krasnymstawie, a następnie w obozie w Żelaznym
 świadomy(a) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość po-
 danych niżej przeze mnie faktów, legitymujący(a) się dowodem osobistym seria i numer 158 33 85
 23.6.62 1962 r. przez WMO 497 w Poznaniu

o ś w i a d e z a m:

że Ob. Henika Gucman w. Krasnyko syn (córka) Jana
 urodz. dnia 26 kwietnia 1902 roku w Obornikach
 jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymienić formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującym(cą) oświadczenie i czasokres od — do): stycznia 1940 r. do 3 czerwca 1943 r.
Henika Gucman była igazią w obozie w Żelaznym. Była pomocniczką i zaprzęgiarcią. Była jej powierzony maszynowy materiał zapalający w okresie powstania materialny w obozach w Żelaznym.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Lisa" i "Łaska" i pełnił(a) funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod którym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od — do): był w Żelaznym

Jeżeli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej 27997, wydanej przez Zarząd Okręgu w Poznaniu

nr. ewidencyjny 243724

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem

SEKRETARZ i podpis odpowiednich władz Zarządu ZBoWiD
J. Teziński
 1990 000

Alina Freibauer w. Gucman
 (Nazwisko, imię, stopień wojskowy, funkcja, stanowisko)
24.03.1990
24.03.1990

ORZECZENIE KOMISJI WERYFIKACYJNEJ
ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
OKRĘG WIELKOPOLSKA W POZNANIU

Komisja działając na podstawie Statutu Ś.Zw.Ż.AK i obowiązującego regulaminu przyjmowania członków

dnia 11.06. 1990 r. rozpatrzyła deklarację
Kol. Moniki Surma pseud. "Zośka" "Mira"
s/c Jana ur. 20.04.1902r. 19... r.
w Obornikach Wlkp. zam. w Poznaniu

i na podstawie przedłożonych dokumentów oraz po zapoznaniu się z opinią Środowiska ORZEKA uznać, że w/wym. spełnia warunki - nie spełnia warunków - przynależności do Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w charakterze członka zwyczajnego i ustala następujące okresy działalności kombatanckiej:

1. ZWZ-AK Komenda Odwetu Poznań od styczeń 1940 do czerwiec 1943r.
2. .... od ..... do .....
3. .... od ..... do .....

UZASADNIENIE

Przynależność do ZWZ-AK potwierdzają: oświadczenie świadka, opinia Komisji Historycznej ZBoWiD w Poznaniu, oświadczenie w miejsce przyrzeczenia sądowego z dnia 13.10.1970r.

Podpisy Komisji Weryfikacyjnej:

1. Przewodniczący - Przemysław BYSTRZYCKI
2. Członkowie - Tadeusz WIŚNIEWSKI
- Piotr RAWICZ-OLEŹDZKI

Poznań, 11.06 1990 r.

DECYZJA

PREZYDIUM ZARZĄDU ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
OKRĘG WIELKOPOLSKA W POZNANIU

Po zapoznaniu się z orzeczeniem Komisji Weryfikacyjnej Ś.Zw.Ż.AK Okr. Wielkopolska z dnia 11.06 1990 r. Prezydium postanawia przyjąć - odmówić przyjęcia - w szeregi członków zwyczajnych Związku

Kol. Monikę Surma s. c. Jana

Od niniejszej decyzji zainteresowanemu służy odwołanie do Zarządu Głównego Ś.Zw.Ż. AK w Warszawie, za pośrednictwem tut. Zarządu w terminie 14 dni.

Nr ewid. 386

Poznań, dnia 11.06.1990r.

SEKRETARZ ZARZĄDU
Zarządu Okręgu Wielkopolska
[Signature]
Wiceprezident

PREZES
ZARZĄDU
Okręgu Wielkopolska
[Signature]
rtm. rez. mgr. Stefan Ignaszak

V 2

596 386 117^{12/8}

Załącznik Nr 1

Okręg ..... Wiedkopolska ..... Koło, ...
Środowisko .....

DEKLARACJA

Zgłaszam uczestnictwo w Stowarzyszeniu Żołnierzy Armii Krajowej
i zobowiązuję się do przestrzegania Statutu Stowarzyszenia.

data 25/9.1989 .....
Kornika Lurina .....
/imię i nazwisko/ .....
No. Lurina .....
/podpis/ .....
adres 61545 Poznań .....
.....
telefon Poznań .....

ARKUSZ EWIDENCYJNY

- Nazwisko i imię Lurina Kornika .....
/literami drukowanymi/
- Dla mężatek nazwisko panięskie Krajib
- Data i miejsce urodzenia 20.4.1902 - Oborniki Kłaj
- Imiona rodziców Jan, Teodzia
- Pseudonimy "Fasba"
- Data wstąpienia do:
  - SZP .....
  - ZWZ-AK 30.12.1939 - Poznań
  - Organizacje scalone, podporządkowane
współdziałające a.k. Armia Krajowa
Poznań - "Techniczne"
- Przydział organizacyjny .....
- .....
.....
/np. okręg, inspektorat, obwód, rejon, placówka, oddział, pluton,
kompania, batalion, pułk, brygada, dywizja lub inny rodzaj dzia-
łalności/
- Odnaczenia uzyskane w AK .....
- .....
.....
/nr leg. i data wystawienia, przez kogo nadane/

9. Inne odznaczenia ..... *Wielka* .....
.....
.....
/nr leg. i data wystawienia, przez kogo nadane/

10. Przebieg służby /czasokres, nazwa, funkcja/:
a. do 1939 r. *od 30.12.1939 do 1943 r.* .....
..... *Techniczne* .....
b. SZP, ZWZ-AK *ZKZ - AK* .....
.....
c. P.S.Z. Na Zachodzie */* .....
.....

11. Karta kombatantska /nr, data wystawienia, przez kogo wydana/
nr: 0802493 dn: 18.1.1986 r. ZPc N: 1. Z. 127 Poznan

12. Represjonowany /rodzaj/:
a. 1.IX.1939 r - 15.I.1945 r ..... *prześladowany* .....
..... *z gestapo* .....
b. Po 15.I.1945 r .....
.....

Wiarygodność powyższych danych potwierdzam podpisem
Zdzisławka Lewne

KOMISJA WERYFIKACYJNA .....
/Kozł, Środowiska/

Potwierdza się dane z niniejszej deklaracji i posiadanie do uzyskania
uprawnień członkowskich Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej

.....
/miejsowość, data/

Nazwisko i imię 1. ....
pseudonim 2. ....
3. ....

Przyjęty w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia Żołnierzy
Armii Krajowej .....
/nr ewidencyjny, miejscowość, data/

ZARZĄD OKRĘGU
Nazwisko i imię 1. *[Signature]* .....
pseudonim 2. .....
3. *[Signature]* .....

III / 1 Materiały dotyczące rodziny relatore

- Karta informacyjna nr 33 poległych i zamordowanych w latach 1939-1945 marynarzy i instruktorów drużyn wiledeckich
- odpis opinii Komisji Historycznej p. Zarządzie Okręgu Żołnierzy (AK), Poznań 1970, mps, kopia, k. 2, s. 1-2.

11/11

ref. 596

123

KARTA INFORMACYJNA NR 33

**poległych i zamordowanych w latach 1939–1945
harcerzy i instruktorów drużyn wildeckich**

1. *Imię:* CZESŁAW
2. *Nazwisko:* SURMA
syn: Jana i Bronisławy z d. Kłos
3. *Data (lub rok) urodzenia:* 6.06.1905 r.
w Połajewie
4. *Data (lub rok) śmierci:* 1943 r.
5. *Należał do drużyny nr:* 34 PDH im. Kmdor.
Florjana Hłaski (II Żeglarska)
6. *Posiadał stopień harcerski (podkreślić):*
  - a) *harcerz:* młodzik, wywiadowca, ćwik,
harcerz orli, harcerz Rzeczypospolitej,
  - b) *instruktor:* podharcemistrz – harcemistrz,
  - c) *działacz harcerski.*
7. *Ostatnio pełniona funkcja:* działacz – Kierownik Ośrodka Pracy Harcerzy-
Obywateli.
8. *Zawód:* księgowy
9. *Gdzie i w jakich okolicznościach zginął -- oraz inne informacje.*

Był drużynowym w II Poznańskiej Drużynie Żeglarskiej w latach 1926-1928. W okresie przedwojennym pracował w firmie „Smołowit” w Poznaniu przy ul. Mostowej na stanowisku głównego księgowego. Pozostał na nim nadal w czasie okupacji, w tym samym zakładzie, do chwili wyjazdu do Warszawy. Tam też zorganizował grupę łączności KO ZWZ.

Przed II wojną światową został już wytypowany, przeszkolony, i zaprzysiężony wraz z żoną do pracy konspiracyjnej przez Inspektora PW przy DOK VII mjr. Wincentego Wierzejewskiego. Jako ppor. rez. działał w Poznańskim Ruchu Oporu już od listopada 1939r. w ramach Tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej (TPOW), następnie WOW i WOZZ. Nosił pseudonimy konspiracyjne: „Marian”, „Blondas”, „Rogosiński”, „Korzeniowski”.

Od marca 1940 r. dowodził Związkiem Odwetu przy Komendzie Okręgowej ZWZ w Poznaniu. Funkcję tę pełnił do dnia 21.06.1941 r. i przekazał ją następnie w ręce dr. Franciszka Witaszka ps. „Warta”.

114/1/2

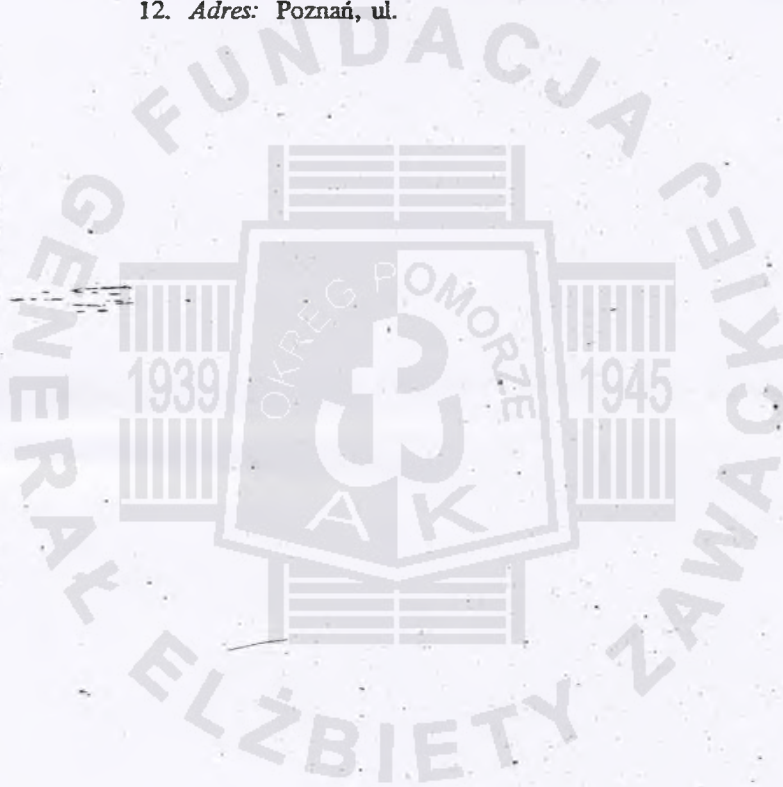
124

Do czasu swej śmierci był dwukrotnie awansowany w szeregach ZWZ/AK. Zginął w 1943 r. w Warszawie.

Opracowano na podstawie odpisu z odpisu opinii Komisji Historycznej p. Zarządzie Okręgu ZBoWiD w Poznaniu z dn. 18 XI 1970 r. Archiwum IV, sygnatura 98.

Zgłaszający:

10. *Imię i nazwisko:* Edmund Kędziora
11. *Stopień pokrewieństwa:* b. członek 34 PDH/II Żeglarskiej
12. *Adres:* Poznań, ul.

IV Korespondencja

**ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
OKRĘG WIELKOPOLSKA**

61-713 POZNAŃ, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 18, pokój 322, tel. 854-19-18
KONTO BANKOWE: PKO BP SA O/I POZNAŃ Nr 05 1020 4027 0000 1902 0300 2243

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
w Toruniu

Lp. dz. .... / 2006 Wpłynęła dnia: 28.06.06

Lp. dz. 1550/WSSU-412/06

Załącznik: Memoriał Gen Marii Wittek

Referent: T o r u ń

Lp. dz. 458 / 2006

Poznań, dnia 26.06.2006

W załączeniu przesyłamy kserokopie dokumentów
śp. Moniki Surmy
w celu włączenia i zarejestrowania w Archiwum Memoriału
Równocześnie deklarujemy iż możemy przekazać materiały dot. innych
już nieżyjących koleżanek członków AK, jednak tylko w tej formie
jak załączone do niniejszego listu, z uwagi na brak możliwości
opracowania wg. ankiet Memoriału brak czasu.
Jeżeli Memoriał jest zainteresowany materiałami które możemy
Przekazać

Z Pozdrowieniem

Wiceprezes
Zarządu Okręgu Poznań SZŻAK
por.mgr Maria Krzyżańska

T. 3740/WSK

AK
Poznań

SURMA Monika

z d. Kzyśko

ps. „Zobka”, „Mira”

✓ Nazwiskowe karty informacyjne

i

AK
Poznań

SURMA Monika

ps. "Zos'ka"

Łączniczka Związku Odwetu - żona
pierwszego kierownika Związku Odwetu przy
Komendzie Pozn. Olegu AK - por. Cz. Surmy.

M6 98

ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY
ARMII KRAJOWEJ
OKRĘG POZNAŃ
61-713 Poznań, Al. Niepodległości 16
tel. 8-541-918

Fundacja Pomorska Armii Krajowej
Memoriał im. gen. Marii Wltek
ul. Podmurna 93

ŻURNA Monika